

RAADSVOORSTEL:

2011-2012

Ons kenmerk: OS 11.2766378

Registratienummer : GR 11.

Ingekomen op :

Onderwerp: Forumvisie

Groningen, **14 OKT 2011**

Aan de raad,

Inleiding.

Op 30 augustus jl. was de start van het bouwproces van het Groninger Forum een feit. Met deze visie markeren wij een nieuwe fase in de ontwikkeling van het Groninger Forum. Die nieuwe fase is hard nodig. De commissie Terlouw heeft ons waardevolle adviezen gegeven voor de invulling van het Groninger Forum en het proces hier naartoe. De conclusies uit het rapport luiden dat het concept op hoofdlijnen goed is maar dat veel partijen in de stad het zicht hebben verloren op de waarde van het Forum-project. Het hele plan moet kritisch worden beschouwd en heeft een frisse doorstart nodig. We pakken de door Terlouw toegeworpen handschoen op en nemen in onze rol als opdrachtgever de regie weer over.

Allereerst staan we stil bij het profiel en ambitie van het Forum. Vandaar uit geven we de richting aan waarbinnen we deze ambitie willen realiseren. In ons plan van aanpak geven we aan hoe we met alle partijen aan het concept willen bouwen, welke stappen nog gezet moeten worden en op welke wijze en met welk tijdpad wij dat voor ogen hebben. Want dat nog niet alles over het Groninger Forum en de toekomstige Forumorganisatie in detail is uitgedacht, is evident.

Visie.

Wat hebben we met het Forum voor ogen? Kernachtig samengevat hebben we met het Groninger Forum het volgende beeld voor ogen:

Het Groninger Forum is een venster op de wereld om ons heen. Als knooppunt binnen een satelliet van culturele ondernemers biedt het Groninger Forum ons inzicht in waar we staan in de samenleving. Vanuit historisch perspectief, want om de actualiteit te kunnen duiden, moet je terug naar het verleden, en met een blik op de toekomst. Er wordt vanuit die kerntaak ingezet op participatie en educatie zodat een zeer breed publiek wordt bereikt. Het Groninger Forum is laagdrempelig, want grotendeels gratis toegankelijk en goed bereikbaar vanwege de centrale ligging. Dit alles maakt dat het Groninger Forum een natuurlijke ontmoetingsplaats zal zijn voor een breed publiek. Voor kenniswerkers, ondernemende creatievelingen, studenten en ouderen. Zowel binnen de stad als daarbuiten.

Hoofdpijnen van programmering.

Het concept is niet statisch, maar kent wel een paar hoofdpijnen als het om de programmering gaat. De actualiteit belicht in culturele en maatschappelijke thema's, vormt een rode draad voor de programmering van tentoonstellingen, lezingen en andere evenementen. In het verlengde daarvan en met de aanwezigheid van de stadsbibliotheek heeft het Groninger Forum een educatiefunctie met regionale uitstraling. Binnen de programmering is nadrukkelijk ruimte voor de Groninger thema's en speerpunten zoals *Energy* en *Healthy Aging*, waar Groningen toonaangevend in is. In de presentatievorm staat de beleving centraal. In het Groninger Forum worden al je zintuigen geprikkeld. Je "beleeft" de informatie. Projecten en evenementen vormen de verbindende schakel tussen de verschillende onderdelen en fungeren als visitekaartje van het Groninger Forum. Ze zijn ook interessant uit commercieel oogpunt (verhuur van ruimte). Tot slot is de samenwerking met andere "cultuuraanbieders" kenmerkend voor de programmering.

Waarom het Forum in Groningen.

De titel van ons collegeprogramma: "Groningen progressief met energie. Stad voor iedereen" geeft al aan waarom wij ons inzetten voor het realiseren van het Groninger Forum. Het Groninger Forum sluit naadloos aan bij deze ambitie. Het Groninger Forum is in onze ogen een opzienbarend gebouw met daarin een vernieuwende programmering. De fundamenten hiervan rusten echter letterlijk en figuurlijk op ons verleden. Het Groninger Forum wordt geen elitaire kunsttempel maar een centrale plek voor alle Stadgers en bezoekers van buiten de stad. De programmering wordt gericht op alle doelgroepen. Wijken zullen zich verbonden voelen met het Groninger Forum, omdat het Groninger Forum actief de wijken in zal gaan via onder andere de familiebibliotheken.

Wij vinden het van essentieel belang dat alle Stadgers in staat worden gesteld om volwaardig mee te draaien in de samenleving, de kern van ons collegeprogramma. In het Groninger Forum zal de nadruk sterk liggen op educatie en participatie. Zo hebben we in onze bibliotheekvisie het belang van het bestrijden van laaggeletterdheid en leesachterstanden al benadrukt. Het Groninger Forum zal ook deze taken blijven uitvoeren. Het Groninger Forum zal als gebouw en in zijn programmering voorop lopen op het gebied van duurzaamheid. Het Groninger Forum wordt een plek waar alle Stadgers zich laten informeren en meepraten over de wereld in het verleden, het heden en de toekomst. Aantrekkelijk, duurzaam, betrokken en solidair. Een centrum voor Groningen als City of Talent. Het Groninger Forum is er niet alleen voor de Stadgers maar zal als een landmark, uitstraling hebben tot ver buiten de stad en nieuwe bezoekers naar Groningen trekken. Het neemt een actieve rol aan richting de regio en kan een taak vervullen in het versterken van de provinciale culturele infrastructuur.

Sturing aan het proces.

Hoe zorgen we dat wat we voor ogen hebben met het Groninger Forum, gerealiseerd wordt? Met een programma van eisen willen we sturing geven aan het proces. In het programma van eisen formuleren we uitgangspunten voor de programmering, bedrijfsvoering, organisatie, publieksbereik en benutting van het gebouw. We zullen het

Groninger Forum en de vier initiatiefnemers¹ uitdagen en betrekken bij de uitwerking van het concept. Daarnaast stellen we het proces open voor andere partijen en ondernemers uit de creatieve wereld. Het inmiddels veranderende financieel-economische klimaat en de bezuinigingen in de cultuursector maken het niet eenvoudiger. Maar juist in schrale tijden wordt het creatief ondernemerschap het meest uitgedaagd en kunnen onvermoede allianties bijdragen aan succes. Innovaties zijn noodzakelijk en bieden kansen. We gooien daarom de ramen open en pakken onze rol, om te beginnen met deze Forumvisie.

Plan van aanpak.

We willen bevorderen dat het programma van eisen op korte termijn door partijen wordt opgepakt en nodigen partijen, om te beginnen onze "preferred suppliers", actief uit om in te schrijven. Uitgaande van de oplevering van het gebouw in 2016 en opening in 2017, onderscheiden we drie periodes; de voorbereidingsperiode van 2012- 2015, de transformatieperiode van 2015-2017 (de opening) en de periode ná de opening.

Voorbereidingsperiode.

Wij vinden dat er een intendant moet worden aangesteld die met de participerende organisaties verantwoordelijk is voor het inhoudelijk concept, het uitbreiden en benutten van het relatienetwerk en het bedrijfsplan. De kwartiermaker blijft tot vlak na de opening een belangrijke rol spelen voor het organiseren van de alledaagse zaken en is verantwoordelijk voor het organisatiemodel. De raad van toezicht wordt in deze fase uitgebreid tot drie personen. Forum/ForumImages wordt opnieuw gepositioneerd en in haar kracht gezet. Het aanscherpen van de exploitatiebegroting van het Groninger Forum zal vanaf nu tot de opening een continu proces zijn. In het tweede kwartaal van 2012 verwachten wij een communicatieplan van het Groninger Forum voor de periode 2012-2015. Dit zal worden afgestemd met onze eigen communicatie over de voortgang van de ontwikkeling van de Oostzijde Grote Markt. Diverse mijlpalen in deze periode zullen worden gebruikt om het totale project onder de aandacht te brengen. Naast de mogelijkheden in het informatie-centrum worden de locaties van het Forum en Partners hiervoor gebruikt. In het kader van frisse doorstart en ramen open, richten we een proces in waar we met partijen het concept kunnen versterken en aan draagvlak kunnen werken. Het spreekt voor zich dat wij de voorgang kritisch zullen volgen en toetsen. Wij zullen u jaarlijks verslag uitbrengen van de bevindingen en aangeven waar wij op koers liggen en waar wordt bijgestuurd. De eerste verantwoording zal in 2012 gebeuren.

Transformatieperiode.

In de transformatieperiode krijgt de nieuwe organisatie en het nieuwe gebouw concreet gestalte en wordt toegewerkt naar een organisatie die bij de opening volledig operationeel is. Na afronding van de voorbereidingsfase, ongeveer twee jaar voor de opening, zal de directie van het Groninger Forum de sturing op de bedrijfsvoering en de rol van de intendant in de organisatie een plek moeten geven. De Raad van Toezicht zal ook in deze fase worden getransformeerd van 'klankbordgroep' naar volwaardige Raad van Toezicht. Een definitief profiel voor leden van de RvT zal bijtijds worden vastgesteld. Een jaar voor de opening is staat de organisatie. De programmering voor de opening wordt afgerond en er wordt begonnen met een meerjarenprogrammering voor

¹ Biblionet, Groninger Museum, Groninger Archieven en Liga '68 zijn de "founding fathers".

de periode 2017-2020

De opening in 2017.

De opening moet het Forum nationaal en internationaal op de kaart zetten. Het is niet enkel de openingshandeling maar ook de periode hieraan gekoppeld. De openingshandeling zal groots en meeslepend zijn, echter de programmering moet over een langere periode de mensen naar het Forum trekken. In deze fase heeft met name Marketing Groningen een prominente rol in het positioneren van het Forum in de markt.

Tot slot.

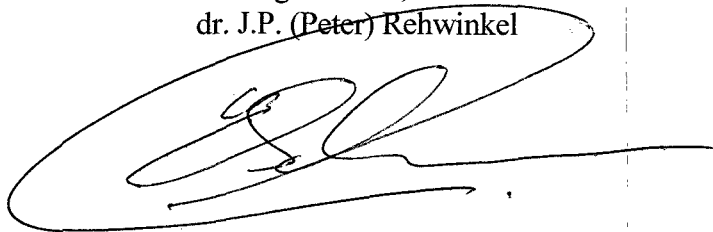
Het Groninger Forum is, zoals ook de commissie Terlouw constateert, veel meer dan het verhuizen van enkele bestaande culturele voorzieningen aangevuld met wat bestaande collecties naar een nieuw gebouw. Het gaat bij het Forum om het realiseren van een innovatief concept dat verder reikt dan de huidige taken van de beoogde bespelers/bewoners van het Forum. De commissie Terlouw zag geen reden om wijziging aan te brengen in het Forumconcept en ook wij hebben hiervoor geen aanleiding. Integendeel: op diverse plaatsen in Nederland en ons omringende landen worden momenteel forumachtige concepten uitgedacht én gerealiseerd.

Een feit is dat het Groninger Forum er in 2017 zal staan. Een feit is ook dat de technologische ontwikkelingen razendsnel gaan en we nu dus niet kunnen weten wat er over zes jaar mogelijk zal zijn. Wij vinden het belangrijk dat de tijd wordt genomen om het inhoudelijk concept in relatie tot de laatste technische innovaties uit te ontwikkelen. Wij hebben onze visie geformuleerd, maar daarmee is het eindresultaat nog steeds voor een deel open. Het is ook aan de partners om in de komende jaren het concept en de inhoudelijke programmering verder uit te werken. Inhoudelijk moet het Forum een cultureel programma krijgen dat lokaal, regionaal en (inter-)nationaal tot de verbeelding spreekt. De programmering moet aanhaken bij wat mensen beweegt. Wij zijn er vast van overtuigd dat het Groninger Forum direct en indirect een sterke culturele en economische impuls zal geven aan de stad en de provincie Groningen.

Gelet op het vorenstaande stellen wij u voor te besluiten de Groninger Forumvisie en daarmee de contouren van het Programma van Eisen vast te stellen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

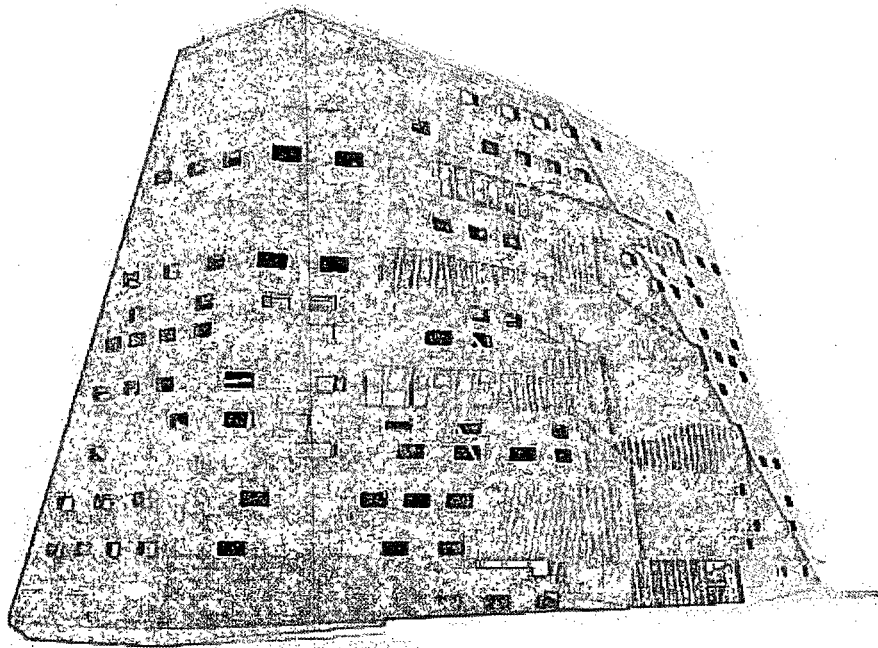
de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

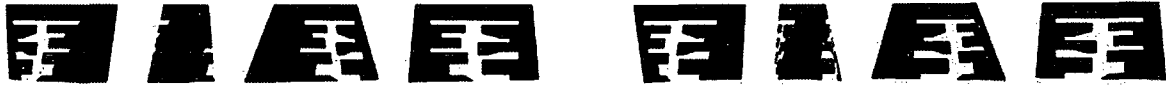

Groninger Forumvisie

Waar verleden, heden en toekomst
elkaar ontmoeten

Conceptversie 5 oktober 2011

De doodse oostzijde

Onze huiskamer is een windstille maquette
met echte raampjes
en het is prachtig

konden we naar binnen dan gingen we

de zuigende werking is nu al voelbaar
ik kan niet anders dan het nut omarmen
het is goud en het blinkt

al zou ik willen ik kan niet weg

ik ontmoet er mensen die net zo groot zijn
en samen glijden we op lange roltrappen
van de ene verbazing in de andere

zo klein nog en toch al zo volgroeid

vanuit ons huis van verhalen kijken we naar buiten
en door de raampjes zien we in de verte
de werkelijkheid voor ogen

Stefan Nieuwenhuis
Stadsdichter 2011-2012

Inhoud

SAMENVATTING	4
1. INLEIDING.....	7
2. WAT IS HET GRONINGER FORUM.....	7
2. WAT IS HET GRONINGER FORUM.....	8
2.1. BEELD VAN HET GRONINGER FORUM	8
2.2. THEMA'S	9
2.3. SAMENWERKING.....	9
2.4. ONDERNEMEND GRONINGEN.....	10
2.5. WAAROM HET FORUM IN GRONINGEN.....	10
3. PROCES	11
3.1. PARTNERS	11
3.2. STURING OP HET PROCES	11
3.3. OPDRACHTGEVERSCHAP.....	12
3.4. PREFERRED SUPPLIERS	12
4. INHOUDELIJK PROGRAMMA VAN EISEN.....	12
4.1. PUBLIEKSBEREIK	12
4.2. IDENTITEIT	13
4.3. HOOFDLIJNEN VAN PROGRAMMERING	13
4.4. BENUTTING VAN HET GEBOUW	15
4.5. BEDRIJFSVOERING	15
4.6. ORGANISATIE	15
5. COMMUNICATIE.....	16
6. PLAN VAN AANPAK.....	17
7. TOT SLOT	21
BIJLAGE 1: DE CODE CULTURAL GOVERNANCE OP HOOFDLIJN	22
BIJLAGE 2:	23
BIJLAGE 3: IMPRESSIE.....	24
BIJLAGE 4. TIJDPAD.....	26

Samenvatting

Frisse doorstart

Op 30 augustus jongstleden was de fysieke start van het bouwproces van het Groninger Forum een feit. Met deze visie markeren wij een nieuwe fase in de ontwikkeling van het Groninger Forum. Deze nieuwe fase is hard nodig na een turbulente periode rondom de besluitvorming over de REP subsidie voor het project Grote Markt Oostzijde / Groninger Forum. De commissie Terlouw die in dat kader de opdracht had om het concept en de effecten te onderzoeken, heeft ons waardevolle adviezen gegeven voor de invulling van het Forum en het proces hier naartoe. De conclusies uit het rapport luiden dat het concept op hoofdlijnen goed is maar dat veel partijen in de stad het zicht hebben verloren op de waarde van het Groninger Forum-project. Het hele plan moet kritisch worden beschouwd en heeft een frisse doorstart nodig. We pakken de door Terlouw toegeworpen handschoen op en nemen in onze rol als opdrachtgever de regie weer over. Ook andere partijen dan de vier initiatiefnemers¹ zullen worden uitgedaagd en zullen worden betrokken bij de uitwerking van het concept. Het aanhoudende sombere economische klimaat en de bezuinigingen in de cultuursector maken het niet eenvoudiger. Maar juist in schrale tijden wordt het creatief ondernemerschap het meest uitgedaagd en kunnen onvermoede allianties bijdragen aan succes. Innovaties zijn noodzakelijk en bieden kansen.

Kortom, het rapport van de Commissie Terlouw markeert voor ons ook het punt waarop wij als gemeente met hernieuwd elan vorm geven aan het proces tot aan de opening in 2017. Wij zullen in deze visie laten zien hoe wij met de suggesties van de Commissie zijn omgegaan.

Profiel Forum

Wat hebben we met het Forum voor ogen? Kernachtig samengevat hebben we met het Groninger Forum het volgende beeld voor ogen:

Het Groninger Forum is een venster op de wereld om ons heen. Als knooppunt binnen een satelliet van culturele ondernemers biedt het Groninger Forum ons inzicht in waar we staan in de samenleving. Vanuit historisch perspectief, want om de actualiteit te kunnen duiden, moet je terug naar het verleden, en met een blik op de toekomst. Er wordt vanuit die kerntaak ingezet op participatie en educatie zodat een zeer breed publiek wordt bereikt. Het Groninger Forum is laagdrempelig, want grotendeels gratis toegankelijk en goed bereikbaar vanwege de centrale ligging. Dit alles maakt dat het Groninger Forum een natuurlijke ontmoetingsplaats zal zijn voor een breed publiek. Voor kenniswerkers, ondernemende creatievelingen, studenten en ouderen. Zowel binnen de stad als daarbuiten.

Hoofdlijnen van programmering

Het concept is niet statisch, maar kent wel een paar hoofdlijnen als het om de programmering gaat. De actualiteit belicht in culturele en maatschappelijke thema's, vormt een rode draad voor de programmering van tentoonstellingen, lezingen en andere evenementen. In het verlengde daarvan en met de aanwezigheid van de stadsbibliotheek heeft het Groninger Forum een educatiefunctie met regionale uitstraling. Binnen de programmering is nadrukkelijk ruimte voor de Groninger thema's en speerpunten zoals *Energy* en *Healthy Aging*, waar Groningen toonaangevend is. In de presentatievorm staat de beleving centraal. In het Groninger Forum worden al je zintuigen geprikkeld. Je 'beleeft' de informatie. Projecten en evenementen vormen de verbindende schakel tussen de verschillende onderdelen en fungeren als visitekaartje van het Groninger Forum. Ze zijn ook

¹ Biblionet, Groninger Museum, Groninger Archieven en Liga '68 zijn de 'founding fathers'.

interessant uit commercieel oogpunt (verhuur van ruimte). Tot slot is de samenwerking met andere 'culturaanbieders' kenmerkend voor de programmering.

Sturing aan het proces

Hoe zorgen we dat wat we voor ogen hebben met het Groninger Forum, gerealiseerd wordt? Met een programma van eisen willen we sturing geven aan het proces. In het programma van eisen formuleren we uitgangspunten voor de programmering, bedrijfsvoering, organisatie, publieksbereik en benutting van het gebouw. We zullen het Groninger Forum en de vier initiatiefnemers² uitdagen en betrekken bij de uitwerking van het concept. Daarnaast stellen we het proces open voor andere partijen en ondernemers uit de creatieve wereld. Het inmiddels veranderende financieel-economische klimaat en de bezuinigingen in de cultuursector maken het niet eenvoudiger. Maar juist in schrale tijden wordt het creatief ondernemerschap het meest uitgedaagd en kunnen onvermoede allianties bijdragen aan succes. Innovaties zijn noodzakelijk en bieden kansen. We gooien daarom de ramen open en pakken onze rol, om te beginnen met deze Forumvisie.

Plan van aanpak

We willen bevorderen dat het programma van eisen op korte termijn door partijen wordt opgepakt en nodigen partijen, om te beginnen onze 'preferred suppliers', actief uit om in te schrijven. Uitgaande van de oplevering van het gebouw in 2016 en opening in 2017, onderscheiden we drie periodes; de voorbereidingsperiode van 2012- 2015, de transformatieperiode van 2015-2017 (de opening) en de periode ná de opening.

Vorbereidingsperiode

Wij vinden dat er een intendant moet worden aangesteld die met de participerende organisaties verantwoordelijk is voor het inhoudelijk concept, het uitbreiden en benutten van het relatienetwerk en het bedrijfsplan. De kwartiermaker blijft tot vlak na de opening een belangrijke rol spelen voor het organiseren van de alledaagse zaken en is verantwoordelijk voor het organisatiemodel. De raad van toezicht wordt in deze fase uitgebreid tot drie personen en fungeert als klankbordgroep voor de intendant. Forum/ForumImages wordt opnieuw gepositioneerd en in haar kracht gezet. Het aanscherpen van de exploitatiebegroting van het Groninger Forum zal vanaf nu tot de opening een continu proces zijn. In het tweede kwartaal van 2012 verwachten wij een communicatieplan van het Groninger Forum voor de periode 2012-2015. Dit zal worden afgestemd met onze eigen communicatie over de voortgang van de ontwikkeling van de Oostzijde Grote Markt. Diverse mijlpalen in deze periode zullen worden gebruikt om het totale project onder de aandacht te brengen. Naast de mogelijkheden in het informatiecentrum worden de locaties van het Forum en Partners hiervoor gebruikt. In het kader van frisse doorstart en ramen open, richten we een proces in waar we met partijen het concept kunnen versterken en aan draagvlak kunnen werken. Het spreekt voor zich dat wij de voortgang kritisch zullen volgen en toetsen. Wij zullen de raad jaarlijks verslag uitbrengen van de bevindingen en aangeven waar wij op koers liggen en waar wordt bijgestuurd. De eerste verantwoording zal in 2012 gebeuren.

Transformatieperiode

In de transformatieperiode krijgt de nieuwe organisatie en het nieuwe gebouw concreet gestalte en wordt toegewerkt naar een organisatie die bij de opening volledig operationeel is. Na afronding van de voorbereidingsfase, ongeveer twee jaar voor de opening, zal de directie van het Groninger Forum de sturing op de bedrijfsvoering en de rol van de intendant in de organisatie een plek moeten geven. De Raad van Toezicht zal ook in deze fase worden getransformeerd van 'klankbordgroep' naar volwaardige Raad van Toezicht. Een definitief profiel voor leden van de RvT zal bijtijds worden vastgesteld. Een jaar voor de opening is staat de organisatie. De programmering voor de opening wordt afgerond en er wordt begonnen met een meerjarenprogrammering voor de periode 2017-2020

² Biblionet, Groninger Museum, Groninger Archieven en Liga '68 zijn de 'founding fathers'.

De opening in 2017

De opening moet het Forum nationaal en internationaal op de kaart zetten. Het is niet enkel de openingshandeling maar ook de periode hieraan gekoppeld. De openingshandeling zal groots en meeslepend zijn, echter de programmering moet over een langere periode de mensen naar het Forum trekken. In deze fase heeft met name Marketing Groningen een prominente rol in het positioneren van het Forum in de markt.

Tot slot

Het Groninger Forum is, zoals ook de commissie Terlouw constateert, veel meer dan het verhuizen van enkele bestaande culturele voorzieningen aangevuld met wat bestaande collecties naar een nieuw gebouw. Het gaat bij het Forum om het realiseren van een innovatief concept dat verder reikt dan de huidige taken van de beoogde bespelers/ bewoners van het Forum. De commissie Terlouw zag geen reden om wijziging aan te brengen in het Forumconcept en ook wij hebben hiervoor geen aanleiding. Integendeel: op diverse plaatsen in Nederland en ons omringende landen worden momenteel forumachtige concepten uitgedacht én gerealiseerd.

Een feit is dat het Groninger Forum er in 2017 zal staan. Een feit is ook dat de technologische ontwikkelingen razendsnel gaan en we nu dus niet kunnen weten wat er over zes jaar mogelijk zal zijn. Wij vinden het belangrijk dat de tijd wordt genomen om het inhoudelijk concept in relatie tot de laatste technische innovaties uit te ontwikkelen. Wij hebben onze visie geformuleerd, maar daarmee is het eindresultaat nog steeds voor een deel open. Het is ook aan de partners om in de komende jaren het concept en de inhoudelijke programmering verder uit te werken.

Inhoudelijk moet het Forum een cultureel programma krijgen dat lokaal, regionaal en (inter-) nationaal tot de verbeelding spreekt. De programmering moet aanhaken bij wat mensen beweegt. Wij zijn er vast van overtuigd dat het Groninger Forum direct en indirect een sterke culturele en economische impuls zal geven aan de stad en de provincie Groningen.

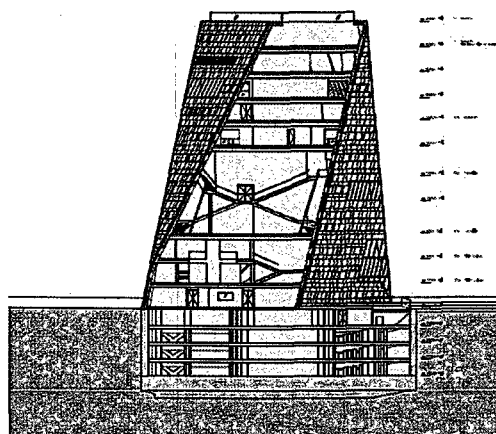

1. Inleiding

Op 30 augustus jongstleden was de fysieke start van het bouwproces van het Groninger Forum een feit. Met deze visie markeren wij een nieuwe fase in de ontwikkeling van het Groninger Forum. Deze nieuwe fase is hard nodig na een turbulente periode rondom de besluitvorming over de REP subsidie voor het project Grote Markt Oostzijde / Groninger Forum. De commissie Terlouw die in dat kader de opdracht had om het concept en de effecten te onderzoeken, heeft ons waardevolle adviezen gegeven voor de invulling van het Forum en het proces hier naartoe. De conclusies uit het rapport luiden dat het concept op hoofdlijnen goed is maar dat veel partijen in de stad het zicht hebben verloren op de waarde van het Groninger Forum-project. Het hele plan moet kritisch worden beschouwd en heeft een frisse doorstart nodig. We pakken de door Terlouw toegeworpen handschoen op en nemen in onze rol als opdrachtgever de regie weer over. Ook andere partijen dan de vier initiatiefnemers³ zullen worden uitgedaagd en zullen worden betrokken bij de uitwerking van het concept. Het aanhoudende sombere economische klimaat en de bezuinigingen in de cultuursector maken het niet eenvoudiger. Maar juist in schrale tijden wordt het creatief ondernemerschap het meest uitgedaagd en kunnen onvermoede allianties bijdragen aan succes. Innovaties zijn noodzakelijk en bieden kansen.

Kortom, het rapport van de Commissie Terlouw markeert voor ons ook het punt waarop wij als gemeente met hernieuwd elan vorm geven aan het proces tot aan de opening in 2017. Wij zullen in deze visie laten zien hoe wij met de suggesties van de Commissie zijn omgegaan.

Allereerst staan we stil bij het profiel en de ambitie van het Groninger Forum. Vandaar uit geven we de richting aan waarbinnen we deze ambitie willen realiseren. We maken helder hoe we met alle partijen aan het concept willen bouwen, welke stappen nog gezet moeten worden en op welke wijze en met welk tijdspad wij dat voor ogen hebben. Want dat nog niet alles over het Groninger Forum en de toekomstige Forumorganisatie in detail is uitgedacht, is evident. Deze visie biedt alle betrokkenen in en rond het Groninger Forum houvast over het proces dat vanaf nu wordt gestart.

1:100

DoornedeGG

³ Bibliothet, Groninger Museum, Groninger Archieven en Liga '68 zijn de 'founding fathers'.

2. Wat is het Groninger Forum

2.1. Beeld van het Groninger Forum

Voordat het concept uitgewerkt kan worden, moet er duidelijkheid zijn over het beeld dat we bij het Forum hebben. Kernachtig samengevat hebben we met het Groninger Forum het volgende beeld voor ogen:

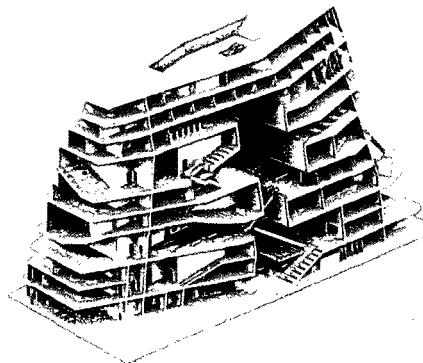
Waar verleden, heden en toekomst elkaar ontmoeten

Het Groninger Forum is een venster op de wereld om ons heen. Als knooppunt binnen een satelliet van culturele ondernemers biedt het Groninger Forum ons inzicht in waar we staan in de samenleving. Vanuit historisch perspectief want om de actualiteit te kunnen duiden, moet je terug naar het verleden, en met een blik op de toekomst. Er wordt vanuit die kerntaak ingezet op participatie en educatie zodat een zeer breed publiek wordt bereikt. Het Groninger Forum is laagdrempelig, want grotendeels gratis toegankelijk en goed bereikbaar vanwege de centrale ligging. Dit alles maakt dat het Groninger Forum een natuurlijke ontmoetingsplaats zal zijn voor een breed publiek. Voor kenniswerkers, ondernemende creatievelingen, studenten en ouderen.

Wat moet het Groninger Forum worden? Een blik op de geschiedenis is nuttig: want wij hebben niet voor niets de naam Groninger Forum gekozen. De naam Forum verwijst naar een plaats waar eenvoudig handel werd gedreven, een echte markt dus. In Rome ontwikkelde het zich tot de centrale plek waar politiek werd bedreven. Nieuwe gebouwen en triomfpoorten werden steeds bijgebouwd en het Forum werd hierdoor een etalage van de Romeinse geschiedenis. Wilde je weten wat er speelde als Romein, dan ging je naar het Forum toe, Het was dus voor alle Romeinen een ontmoetingsplaats of het nu voor formele of informele bijeenkomsten was. Er was altijd wat te doen. Dat is in essentie ook wat we met dit Groninger Forum voor ogen hebben.

Het Groninger Forum wordt 'The place to be' als je in Groningen woont of als je Groningen bezoekt. Het gebouw nodigt door zijn verschijningsvorm uit voor een bezoek. Het is een centrum voor informatie van negen verdiepingen waarin aparte pleinen zijn gecreëerd voor vermaak, ontspanning, debat, literatuur, ontmoeting, film, culturele en politieke podia en er is altijd wat te doen.

Het biedt een venster op de wereld om ons heen en dan vooral een multimediaal venster. En net als in het oude Rome is het niet een statisch concept: nieuwe ontwikkelingen of trends worden opgepakt en getoond in het Groninger Forum.

2.2 Thema's

Wij bouwen dit Groninger Forum vooral met het oog op onze toekomst ook al komt de benaming uit de oudheid. Een toekomst waarin de technieken van informatievoorziening en uitwisseling en de 'Social media' nog weer een niveau verder zijn geëvolueerd. Actuele thema's worden geplaatst binnen hun historische context met een blik op de toekomst. Er is daarbij ruime aandacht voor de verbinding met de geschiedenis van Stad en Ommelanden. Met een etalage van Groningse thema's, trekpleisters en troeven, zien, ervaren en beleven bezoekers wat de regio te bieden heeft. Zoals aangegeven biedt het Forum ook het venster op de wereld. Centraal staan dan ook de thema's uit de samenleving. Thema's die zowel de mensen binnen als buiten de stad raken zie je, ontdek je, ervaar je en beleef je in het Groninger Forum. Het Groninger Forum verbindt, presenteert en vertelt thema's uit de samenleving op zo'n aansprekende wijze dat je als bezoeker je realiseert. Het Groninger Forum, dat zijn wij.

Niemand weet hoe de wereld er in 2017 uit zal zien, als het Groninger Forum open gaat. Maar om het concept levend te houden vragen we aan de Forumorganisatie en partners maximale flexibiliteit om in te spelen op de tijdgeest en op nieuwe ontwikkelingen. Dat is een noodzakelijke voorwaarde om te blijven boeien. Blijvend bouwen aan het Groninger Forum, niet met stenen maar door het voortdurend inhoudelijk vormgeven, innoveren en bijschaven van de programmering en de presentatie.

2.3 Samenwerking

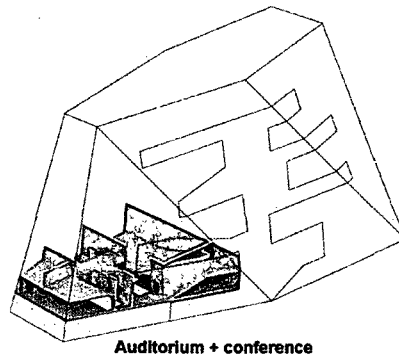
Dat stelt natuurlijk eisen aan de toekomstige gebruikers, huurders, exploitanten van het Groninger Forum. Wij hebben al eerder aangegeven welke functies wij graag zien in het Forum. Dat zijn de Openbare bibliotheek, filmhuis ForumImages en het debatcentrum Dwarsdiep. Daarnaast verwachten wij dat het Groninger Museum met zijn historische collectie en de Groninger Archieven het Forum als etalage en voorportaal zullen benutten. Met OOG TV en het stripmuseum wordt gekeken of zij permanent een plek kunnen krijgen in het Groninger Forum.

Belangrijk is ook dat het Groninger Forum een verbindende factor vormt binnen de culturele en creatieve netwerken binnen en buiten de stad. Zo wordt er programmatisch samengewerkt met culturele en kennis instellingen. Ook is er ruimte voor samenwerking met Groninger bedrijven en kennisinstellingen op bijvoorbeeld speerpunten als 'Healthy aging', energie en duurzaamheid. Het Groninger Forum biedt fysiek ruimte als een soort van centrale uitvalsbasis voor de stad en kan door de slagkracht van de organisaties kleinere instellingen faciliteren. Hierin sluiten we aan bij de ambities zoals geformuleerd in de kadernota cultuur om samenwerking en synergie op cultureel gebied in de stad te versterken.

2.4 Ondernemend Groningen

Het Groninger Forum staat symbool voor de ondernemersgeest van Groningen. Nieuwe spraakmakende initiatieven maken dat studenten hier graag komen studeren en zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Deze mensen komen af op een dynamische stad. Een stad die bruist en zichzelf continu opnieuw uitvindt. Groningen onderscheidt zich door een bijzonder en authentiek karakter aan de ene kant en een innovatief en eigenzinnig, cultureel ondernemingsklimaat aan de andere kant.

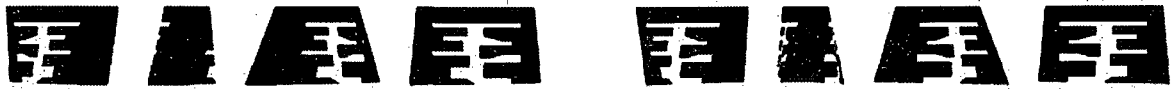

2.5 Waarom het Forum in Groningen

De titel van ons collegeprogramma: 'Groningen progressief met energie. Stad voor iedereen' geeft al aan waarom wij ons inzetten voor het realiseren van het Groninger Forum. Het Groninger Forum sluit naadloos aan bij deze ambitie. Het Groninger Forum is in onze ogen een opzienbarend gebouw met daarin een vernieuwende programmering. De fundamenteën hiervan rusten echter letterlijk en figuurlijk op ons verleden. Het Groninger Forum wordt geen elitaire kunsttempel maar een centrale plek voor alle stadjsers en bezoekers van buiten de stad. De programmering wordt gericht op alle doelgroepen. Wijken zullen zich verbonden voelen met het Groninger Forum, omdat het Groninger Forum actief de wijken in zal gaan via onder andere de familiebibliotheken.

Wij vinden het van essentieel belang dat alle Stadjsers in staat worden gesteld om volwaardig mee te draaien in de samenleving, de kern van ons collegeprogramma.

In het Groninger Forum zal de nadruk sterk liggen op educatie en participatie. Zo hebben we in onze bibliotheekvisie het belang van het bestrijden van laaggeletterdheid en leesachterstanden al benadrukt. Het Groninger Forum zal ook deze taken blijven uitvoeren. Het Groninger Forum zal als gebouw en in zijn programmering voorop lopen op het gebied van duurzaamheid. Het Groninger Forum wordt een plek waar alle Stadjsers zich laten informeren en meepraten over de wereld in het verleden, het heden en de toekomst. Aantrekkelijk, duurzaam, betrokken en solidair. Een centrum voor Groningen als City of talent. Het Groninger Forum is er niet alleen voor de Stadjsers maar zal als een landmark, uitstraling hebben tot ver buiten de stad en nieuwe bezoekers naar Groningen trekken. Het neemt een actieve rol aan richting de regio en kan een taak vervullen in het versterken van de provinciale culturele infrastructuur.

3. Proces

3.1. Partners

De commissie Terlouw heeft aangegeven dat het project Groninger Forum een frisse doorstart nodig heeft. Het plan behoeft verbeteringen en een herlancering. De commissie Terlouw pleit voor een aanpak tot opening van het Groninger Forum. Dat is wat we zullen gaan doen.

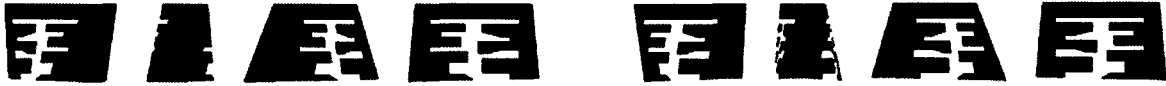
Allereerst gooien we de ramen open en gaan we met alle al eerder onder 2.3 genoemde samenwerkingspartners in overleg over de door ons in deze visie geformuleerde verwachtingen. Er zijn meer instellingen en organisaties die belang kunnen hebben bij een florerend Groninger Forum (zie bijlage). Met hen willen we de komende periode vanuit een open verbinding het concept nader uitwerken.

We bouwen daarmee aan een netwerk dat op weg naar de opening zal resulteren in een concreet programma voor de eerste twee jaar. Een programma dat niet kannibaliseert op instellingen elders in de stad, maar juist versterkt. We verwachten van de Forumpartners dat de medewerkers die straks het gezicht van het Forum zullen vormen, de komende jaren worden voorbereid op de overgang naar het Groninger Forum. Dit zijn de mensen die straks het gezicht van het Groninger Forum gaan worden en inhoudelijk het concept verder vorm gaan geven. Het Groninger Forum moet samen met de culturele instellingen in Stad en regio een inhoudelijke start maken en zich meer inhoudelijk en communicatief gezamenlijk naar buiten presenteren.

Meer samenwerking biedt immers ook kansen in de communicatie en marketing van het Forumconcept in de aanloop naar de opening. De Forumpartners en samenwerkende culturele instellingen kunnen door gezamenlijk te programmeren de kracht van het Groninger Forum visualiseren. Anderzijds kan het Forum een bijdrage leveren om de positie van culturele instellingen te versterken. In de hele stad is iets te merken van de Forumprogrammering, bijvoorbeeld in de bibliotheek, bij ForumImages, op de universiteit, op de Grote markt en natuurlijk bij samenwerkingspartners zoals de Oosterpoort en het Noordelijk Scheepvaartmuseum en andere partijen.

3.2. Sturing op het proces

Hoe zetten we dit proces in werking? Als gemeente hebben we drie instrumenten tot onze beschikking om het proces te sturen en te beïnvloeden. In volgorde van sturingskracht is dit een inhoudelijk Programma van Eisen (dat gebaseerd zal zijn op het in deze visie beschreven concept en profiel), inclusief de functionele eisen van het gebouw en het Programma van Eisen ten aanzien van de bedrijfsvoering en organisatie. Vervolgens is er het concept zelf, een sterk concept, een sterk merk dat mensen aantrekt. Dit zijn de mensen die participeren in het concept als stakeholder, partner of (tijdelijke) participant, en de mensen die het Forum bezoeken. Dit zijn ook de mensen die het concept van het Forum verder uitdragen en ontwikkelen en hiermee komen we op het derde instrument: communicatie. Een doordacht communicatieplan voor de komende jaren is essentieel. Op dit moment wordt er al volop over het Forum gecommuniceerd en dat zal blijven gebeuren. De regie over de beeldvorming van het Groninger Forum kunnen we beïnvloeden met een goede communicatie strategie. We lichten in hoofdstuk vier achtereenvolgens het inhoudelijk Programma van Eisen en de communicatiestrategie in hoofdlijnen toe.

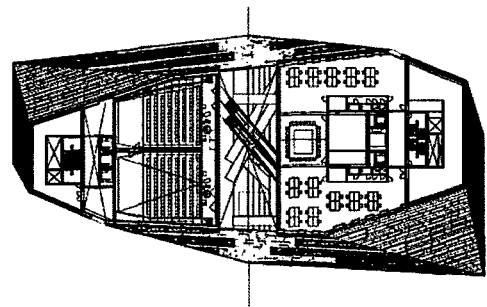
3.3 Opdrachtgeverschap

Met betrekking tot de inhoud willen we ons opdrachtgeverschap op eenzelfde manier vormgeven als voor het bouwproces. Dit houdt in dat wij door het formuleren van een inhoudelijk Programma van Eisen (PvE) de gemeentelijke beleidskaders aangeven. Op grond van dit inhoudelijk PvE nodigen wij – in onze rol als opdrachtgever - de partners uit de stad uit om met een ondernemingsplan te komen. Met dat ondernemingsplan ‘offeren’ de organisaties op ons PvE. We bedoelen hiermee dat op basis van het PvE inhoudelijk sturen en dat we voor die inhoudelijke sturing ook onze subsidieinstrumenten inzetten. Dat plan vatten wij op als een aanbieding die we toetsen (of laten toetsen, bijvoorbeeld door een ad hoc-commissie van de Kunstraad) aan het inhoudelijke Programma van Eisen. Voldoet het plan dan zal de exploitatie van het Groninger Forum aan de indieners van het plan worden gegund, mogelijk voor een nader te bepalen aantal jaren.

3.4 Preferred suppliers

Naar analogie van een Programma van Eisen beschouwen wij onze ‘founding fathers’ (Groninger Museum, Bibliotheek Groningen, Groninger Archieven en Liga '68) en de andere (beoogde) participanten in het Groninger Forum (GAVA, de Volksuniversiteit, filmtheater Images, Debatcentrum DwarsDiep, en eventueel OOG en het Stripmuseum) als preferred suppliers. Is het ondernemingsplan ontoereikend, dan zullen wij de indieners verzoeken het plan verder aan te scherpen of zullen wij – als het echt niet anders kan - op zoek gaan naar een andere partij (of partijen) die het door ons beoogde concept kan realiseren.

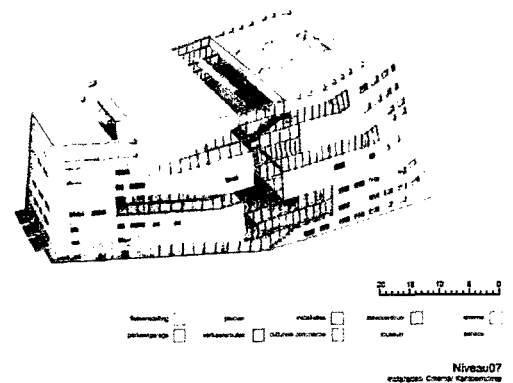
We sturen aan op een transparant proces waarbij wij ons Programma van Eisen helder formuleren en uitdragen en aan de beoogde exploitanten vragen om met een concreet en toetsbaar ondernemingsplan op dit Programma van Eisen te reageren. Het PvE heeft betrekking op de volgende onderdelen: Publieksbereik, de identiteit, hoofdlijnen van het cultureel programma, de toegankelijkheid en benutting van het gebouw, de bedrijfsvoering en de organisatie. Deze onderdelen moeten aansluiten bij de gemeentelijke doelstellingen en beleidskaders zoals geformuleerd in deze visie.

4. Inhoudelijk programma van eisen

4.1 Publieksbereik

Het Groninger Forum is zowel letterlijk als figuurlijk laagdrempelig. Het programma moet aansprekend zijn voor uiteenlopende doelgroepen: voor stadjsers en voor mensen van buiten, voor jong en voor oud, voor laagopgeleiden en voor hoogopgeleiden, voor oudkomers en voor nieuwkomers. Het Groninger Forum heeft voor iedereen iets te bieden. Niet met één programma dat concessies doet om een breed publiek te bereiken, maar door gerichte en gedifferentieerde programmering. Het Groninger Forum zet zich nadrukkelijk in om nieuwe doelgroepen te bereiken.

We streven naar een bereik van 1,4 miljoen bezoekers op jaarbasis waarvan 300.000 van buiten de regio Groningen.

4.2 Identiteit

Het Groninger Forum wordt een complex waarin het concept van 'de markt' centraal staat. Dit betekent voor het gebouw dat het open uitnodigend, overzichtelijk en informatief wordt. In het gebouw zullen de 'pleinen' als visueel open gebied van ontmoeting, overleg en handel een verbindende rol spelen. Daarnaast wordt het forum een bouwwerk dat expressief is en zich tóont aan de buitenwereld: aan de Groningers die langskomen en de mensen van buitenaf die het historische centrum bezoeken.

4.3. Hoofdlijnen van programmering

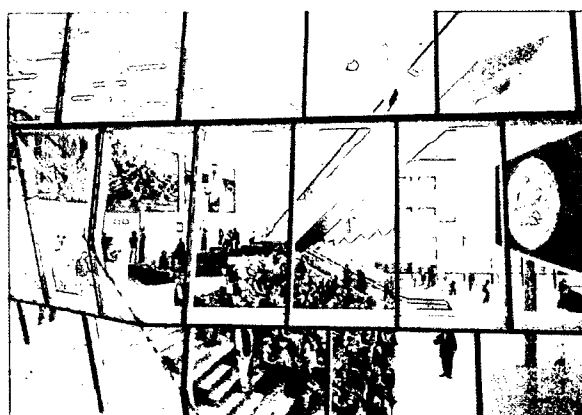
Zoals eerder aangegeven, draait de programmering van het Groninger Forum om het belichten van actuele thema's uit de samenleving waarin een verband wordt gelegd met verleden en toekomst. In het Groninger Forum wordt een verhaal verteld en getoond met behulp van nieuwe media. Kernfunctie is het presenteren van 'the state of the art' als het gaat om kennis en de toepassing hiervan. Participatie en educatie zijn belangrijke afgeleide functies en hebben tot doel om een breed publiek te interesseren voor de thema's. Hieronder volgt een toelichting van de verschillende programmalijnen.

Actualiteit

In de programmering komt de ambitie tot uiting om culturele en maatschappelijke thema's te agenderen die van landelijke betekenis zijn. Het Groninger Forum manifesteert en profileert zich hiermee als trekker voor de stad. Nieuws is voor het forum een interessant thema als rode draad voor de programmering van tentoonstellingen, lezingen en andere evenementen van het Groninger Forum. Er worden vanuit het Groninger Forum geregeld - vanuit een zichtbare en open opstelling - uitzendingen verzorgd voor radio en TV (lokale omroep OOG en RTV Noord en wellicht NDR). Dit draagt bij aan de 'reuring' in het gebouw en past bij het profiel en de thema's van het Groninger Forum;

Educatie

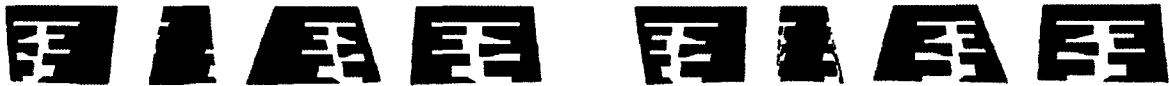
Een belangrijke functie binnen de 'dagelijkse' programmering is de (cultuur)educatie. Wij zien voor het Groninger Forum een belangrijke functie binnen het stedelijke cultuur educatiebeleid weggelegd. Dit is terug te zien in de activiteiten die binnen het Groninger Forum worden aangeboden, in de leespleinen van de bibliotheek (filialen) en door uitzendingen op tv en internet. Het Groninger Forum sluit in zijn educatieve programma aan bij de vraag van de scholen en werkt hierin uitdrukkelijk samen met andere culturele partners. Ze ondersteunen en faciliteren kleinere culturele instellingen in het creëren van een gezamenlijk kwalitatief hoogstaand aanbod richting scholen.

Hoofdthema's

Naast actuele en historische thema's wordt ook aandacht besteed aan de Groninger thema's energie en duurzaamheid en gezondheid (te vatten onder termen als Energy Valley en/of Healthy Aging).⁴ Op

⁴ Door de groeiende vraag naar betaalbare energie en het klimaatprobleem verandert er veel op het gebied van energie. Gas zal een steeds belangrijker rol spelen. Groningen is vooraanstaand in Nederland op het gebied van de productie van biogas, als

deze terreinen is Groningen toonaangevend en de commissie Terlouw onderstreept de meerwaarde van deze Groningse troeven voor de programmering.

Verbeelding

Voor de programmering betekent dit dat het Groninger Forum vooral een centrum van *nieuwe* media en vele mogelijkheden zal zijn; een plaats waar informatie, cultuur, educatie, uitgaan en amusement via de modernste middelen tot je komen en oude verhalen op een vernieuwende manier verteld worden. Een plek waar je natuurlijk nog steeds boeken, tijdschriften en films kunt vinden, maar waar ook de digitale wereld in al zijn verschijningsvormen te beleven valt; van internet tot databank, van gamelab tot trailertafel, van fotoarchief tot videowand. Een plek waar je, je kunt verdiepen in gebeurtenissen uit de geschiedenis, maar waar je, je ook over de actualiteit kunt laten informeren. Waar je kunt wegdromen bij een bijzondere tentoonstelling maar je ook kunt mengen in een stevig debat. Een plek waar je de nieuwste media en trends niet alleen kunt vinden, maar ook kunt onderzoeken, benutten én beleven! Kortom: een gebouw waarin de verbeelding centraal staat.

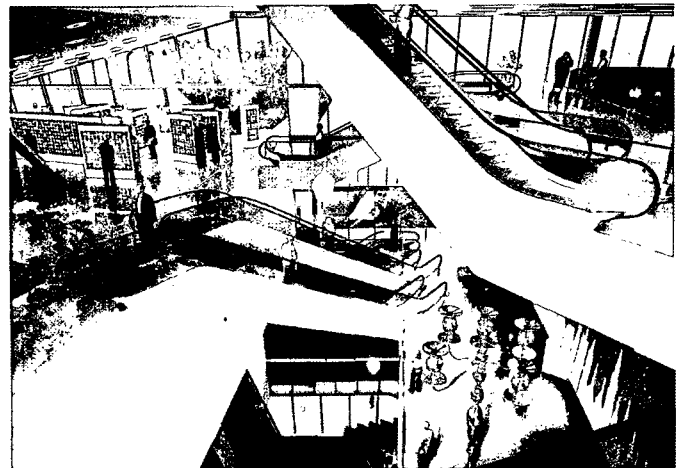
Projecten en evenementen

Projecten en evenementen dragen bij aan de zichtbaarheid en herkenbaarheid van het Groninger Forum en fungeren hiermee als visitekaartje. Deze activiteiten vormen de verbindende schakel tussen de verschillende onderdelen van het Groninger Forum en creëren synergie met de samenwerkings partners. Het Groninger Forum is bijvoorbeeld een prima uitvalsbasis voor een (film)festival. Dit past ook bij de ambities van Liga en binnen het profiel van Groningen als festivalstad. Het Groninger Forum kan ook onderdak bieden aan bijvoorbeeld het Studium Generale-programma van de RUG, aan (mini)congressen en dergelijke. Dit is interessant uit oogpunt van de verhuur van ruimte, kan een toevoeging zijn op de programmering en kan het publieksbereik vergroten. Hierin zien wij kansen voor samenwerking met de RUG en Hanzehogeschool.

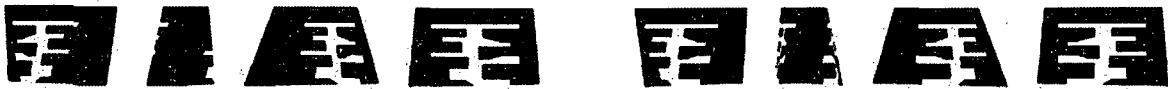
Samenwerking met andere cultuuraanbieders

Kenmerkend voor de programmering in het Groninger Forum is de samenwerking met andere 'cultuuraanbieders'. Dit kan op stedelijke schaal met Noorderzon of Noorderlicht maar ook op regionale schaal door samenwerking en uitwisseling met bijvoorbeeld het Drents Museum of het Edith-Ruß-Haus für Medienkunst uit Oldenburg.

Belangrijk voor de programmering (en de positionering van het Groninger Forum in stad en provincie) zijn ook wisseltentoonstellingen samen met andere Groningse musea over de geschiedenis van stad en ommelanden. Veel provinciale musea hebben al de bereidheid uitgesproken om met het Groninger Forum te gaan samenwerken. Opties zijn permanente opstelling (verhalen uit Groningen, Groningse thema's : Groninger Forum-tentoonstellingen en -activiteiten in andere Groningse gemeenten, te produceren samen met de lokale musea.

beheerder van een Europese gasrotonde, als landelijk centrum voor energiebedrijvigheid. Mogelijk kan in het Groninger Forum een tentoonstellingsruimte worden ingericht, met partners als Gasterra, de Gasunie, de universiteit en de hogeschool, waar mondiale en Groningse ontwikkelingen op het gebied van energie worden getoond. Wel moet dan worden gezien hoe dit zich dit verhoudt tot het initiatief voor een *Infoversum* (initiatief RUG en Gas Terra). Groningen is te klein om op twee plekken het thema energie aan een breed publiek te tonen: samenwerking zal dus nodig zijn.

Door deze programmalijnen heen vinden binnen het Groninger Forum commerciële activiteiten plaats: horeca, verhuur van ruimte, commerciële participatie, congressen, webwinkel en merchandise, mobiele winkels, reclame inkomsten, sponsoring en arrangementen met ondernemers in de stad. Bezienswaardig moet worden of marketing, promotie en ticketverkoop met betrekking tot het Groninger Culturaanbod (Groninger Uitburo) een plek kan krijgen in het Groninger Forum. Dit past bij de identiteit van het Groninger Forum, bevordert de toeloop en kan efficiencywinst opleveren door de concentratie van balies.

4.4 Benutting van het gebouw

Het is een gebouw voor een cultureel aanbod. Dit betekent dat culturele functies het gebruik en de beleving bepalen. Commerciële functies zijn een belangrijke basis voor de exploitatie en zullen nadrukkelijk een plek krijgen in het gebouw. Het gebouw is een voorbeeld van duurzaam bouwen en laat de ontwikkelingen rondom duurzaamheid, o.a. in het duurzaamheidscentrum zien. In het gebouw zijn mogelijkheden om de meest actuele ontwikkelingen te zien en demonstraties, educatie, voorlichting en debat over duurzaamheid bij te wonen en te organiseren. In het gebouw worden werkplekken gerealiseerd die door stadjes, maar ook door mensen van buitenaf kunnen worden gebruikt, in het bijzonder zzp-ers, studenten en creatieve starters. Het gebouw mag niet verworden tot een bedrijfsverzamelgebouw. We benadrukken nogmaals dat gezamenlijke programmering essentieel is voor het welslagen van de culturele missie.

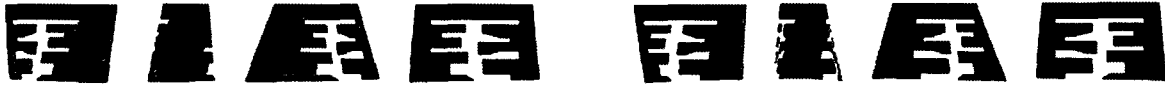
4.5 Bedrijfsvoering

Essentieel is dat het Groninger Forum wordt geleid op basis van cultureel ondernemerschap. Het kenmerkende hiervan is dat naar een optimale invulling van de artistieke missie wordt gezocht op financieel duurzame wijze. Een structureel gezonde bedrijfsvoering is bijvoorbeeld noodzakelijk. Het Groninger Forum wordt geëxploiteerd op basis van een ondernemingsplan dat naast de Raad van Toezicht door de gemeente is goedgekeurd. Eigen inkomsten moeten een substantieel deel van de kosten dekken. De huidige exploitatiebegroting van het Groninger Forum (2016) gaat uit van een bepaalde gemeentelijke bijdrage. Dit bedrag is een optelsom van bestaande gemeentelijke subsidies aan de partners en definieert ook voor de toekomst het plafond van de gemeentelijke bijdrage in het exploitatietekort. Dit impliceert dat het restant van de exploitatiekosten op andere manieren gedekt moet worden, onder meer uit kaartverkoop/entree, congressen, verhuur (van zalen) en horecainkomsten. De organisatie moet alert zijn op ontwikkelingen met betrekking tot vraag en aanbod in de Groninger cultuur en op mogelijkheden die dat biedt voor afzetmogelijkheden en profilering van het Groninger Forum;

4.6 Organisatie

De verantwoordelijkheid voor het management van het Groninger Forum is eenduidig belegd. Er is een volstrekt heldere managementstructuur en de beslissingsbevoegdheid is geregeld. De directie van het Groninger Forum heeft doorzettingsmacht.

De Code Cultural Governance (opgenomen in de bijlage) moet worden toegepast voor directie en bevoegd gezag. De organisatie (en exploitatie) moeten een flexibele opzet krijgen zodat snel kan worden ingespeeld op actuele thema's, wisselende voorkeuren bij het publiek en nieuwe technologieën. Er moet dynamisch kunnen worden omgesprongen met de formatieopbouw, de inzet van personeel voor de verschillende onderdelen, de kostenstructuur, de ruimte voor programmering en de benutting van het gebouw. De organisatie kenmerkt zich door Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)

5. Communicatie

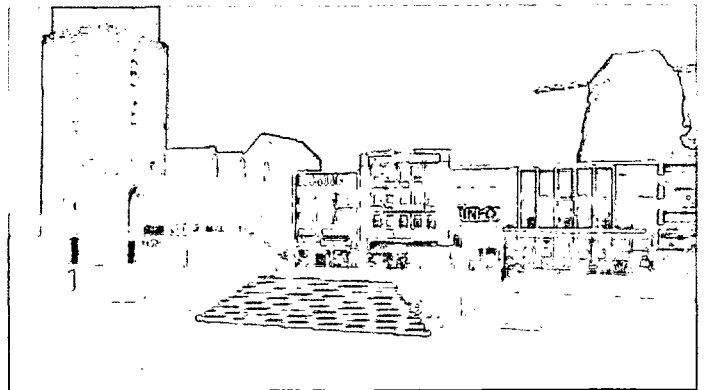
Communicatie, het informeren over het Forum, is een niet te onderschatten succesfactor. We zullen komende jaren richting de stad en de mensen daarbuiten gericht communiceren over het Forum in de meest brede zin: het concept, het gebouw en de route tot opening.

Al in een eerdere fase waren wij voornemens een communicatieplan te (laten) maken en uit te voeren. De kwartiermaker van het Groninger Forum kreeg dit ook als opdracht mee. Vanwege het oponthoud en de onzekerheid is het opstellen en uitvoeren van dit plan afgelopen voorjaar 'on hold' gezet. Echter: nu de communicatiedoelen helder zijn zullen wij op korte termijn (d.w.z. voor uiterlijk het moment waarop de bouw van het Groninger Forum wordt gegund) een communicatieplan maken waarin wordt aangegeven:

- wanneer we met welke boodschap naar welke doelgroepen zullen gaan;
- welke communicatiemiddelen hiervoor zullen worden ingezet (denk aan gebruik van nieuwe media, advertenties, free publicity, direct mailing, multimediale presentaties, debatten, events, tv-uitzendingen, internet etc);
- welke (eenduidige) huisstijl de komende jaren voor het Forum wordt gehanteerd; en
- welke kaders hiervoor gelden (organisatie en budget).

Wij zien hier ook een rol in voor Marketing Groningen.

Het plan zal onder meer aandacht besteden aan het unieke karakter van het architectonisch ontwerp van NL Architects en Bureau Bouwkunde, aan de mijlpalen tijdens de bouw en aan het archeologisch onderzoek dat op de historische locatie zal plaatsvinden. In samenhang met het communicatieplan komt er dit najaar op de Grote Markt een tijdelijk onderkomen voor de VVV én een informatiecentrum. Bezoekers kunnen zich hier laten informeren over de bouwontwikkelingen rondom de Oostzijde Grote Markt/Forum. Ook de VVV krijgt er onderdak, omdat haar huidige onderkomen aan de Grote Markt onder de slopershamer verdwijnt. Het gebouw wordt eind november in gebruik genomen en zal naar verwachting zo'n vijf jaar op de Grote Markt blijven staan. Ook komt er een tweewekelijkse tv uitzending over de ontwikkelingen aan de Oostwand.

Het concept Groninger Forum als knooppunt in een satellietconstructie van ondernemingen en instellingen biedt ook kansen in de communicatie en marketing van het forumconcept in de aanloop naar de opening. Bestaande ondernemingen en instellingen kunnen in hun programmering al een doorkijkje geven over de co-producties en samenwerking met het forum en zo de kracht van het Groninger Forum visualiseren.

Een speciale positie wordt ingenomen door de ondernemers in de stad, in het bijzonder de ondernemers die actief zijn in het gebied rond de (oostzijde) van de Grote Markt. Wij realiseren ons dat de ontwikkeling van dit deel van het centrum voor hen een grote impact heeft. De bouw biedt hen kansen, maar ook bedreigingen, zeker op korte termijn. Wij vinden het van belang om uit ondernemerskring te horen wat er leeft, wat de zorgen zijn en welke kansen voor nieuwe activiteiten en businesscases worden gezien. Wij zullen de contacten met de ondernemers in de stad warm te houden en zullen ook zelf open staan voor signalen en suggesties uit die kring.

6. Plan van aanpak

Wij willen bevorderen dat het hier geformuleerde Programma van Eisen op korte termijn door partijen wordt opgepakt en nodigen partijen, om te beginnen bij onze ‘preferred suppliers’ uit om in te schrijven op het Programma van Eisen. Uitgaande van de oplevering van het gebouw in 2016 en opening in 2017, onderscheiden we 3 periodes; van 2012 tot 2015, van 2015 tot 2017 (de opening) en de periode ná de opening. In de bijlage hebben we een tijdpad opgenomen.

1. De *voorbereidingsperiode* loopt van 2012 t/m medio 2015:

a. aanstellen van een intendant

In aansluiting op de suggestie van de commissie Terlouw wordt er in 2012 een intendant aangesteld die vooral verantwoordelijk is voor de inhoudelijke conceptontwikkeling, de strategische visie en het businessplan. Taken zijn dan ook:

- uitwerken inhoudelijk concept;
- uitbreiden en benutten van het relatiernetwerk;
- op basis van het goedgekeurde bedrijfsplan en het PvE met de participerende organisaties een aangepast ondernemingsplan te maken (businesscase);
- het businessmodel verder uit te werken. In het businessmodel geven we een nadere uitwerking van de aanbevelingen die de commissie Terlouw heeft gegeven t.a.v. het verdienmodel van het Groningen Forum;
- maximaal draagvlak voor dit ondernemingsplan te verkrijgen.

De intendant moet een gezaghebbend persoon uit de cultuursector zijn, iemand die kan binden maar ook knopen kan doorhakken, iemand met visie en overtuigingskracht die helder kan communiceren wat met het Forum wordt beoogd en die culturele organisaties uit stad en regio en wellicht ook nationale partijen aan het Forum weet te committeren. In onze overtuiging is het voor het welslagen van zijn opdracht noodzakelijk dat de intendant doorzettingsmacht heeft. De formatieve omvang van de intendant hoeft niet fulltime te zijn.

b. Kwartiermaker

In deze voorbereidingsperiode heeft de huidige kwartiermaker een belangrijke rol. De kwartiermaker is en blijft belangrijk voor organisatie van de alledaagse zaken: de voorbereiding en begeleiding en het verzorgen van de communicatie over het Forum. Het uitdenken van de organisatiestructuur en deze tot ontwikkeling te brengen (2012-2015). Voor de stichting Groningen Forum formuleert de gemeente ook in de voorbereidingsfasen een duidelijk PvE dat is te beschouwen als een opdracht. Dat PvE is sturend richting de stichting en daarmee is de opdracht voor kwartiermaker en intendant helder. De kwartiermaker, als continue factor blijft nodig tot kort na de opening (2012-2017).

c. Raad van Toezicht als klankbord

Ter ondersteuning en begeleiding van de intendant wordt de Raad van Toezicht (RvT) uitgebreid tot drie personen. Dit is de lichte begeleidingsstructuur zoals voorgesteld door de commissie Terlouw. In deze fase zal de nadruk van de RvT vooral liggen op de rol van klankbord. Voor de bemensing denken we aan personen die zich internationaal bewezen hebben op hun vakgebied.

Over bovengenoemd bestuursconstruct en de nadere invulling ervan, gaan we komende periode met betrokkenen in nauw overleg.

d. Herpositionering Forum / ForumImages

Wij onderkennen bij nader inzien dat wij een te hoge verwachting hadden van Forum / ForumImages om vanuit de huidige locatie het Groninger Forumconcept volledig uit te kunnen dragen. Tegelijkertijd zien we kansen voor Forum

/ ForumImages om vanuit haar kracht zich door te ontwikkelen. Wij blijven de rol van filmvertoner van grote waarde vinden, maar zullen opdracht geven om voor bredere doelgroepen te programmeren.

De huidige Forum projectorganisatie is ongewild tot vijfde partner uitgegroeid, in plaats van de verbinding tussen de vier instellingen. Wij dragen de projectorganisatie op zich te richten op datgene dat goed gaat en wat noodzakelijk is om ervaringen op te doen om goed te kunnen functioneren in het gebouw zoals het organiseren van het debat en ontwikkelingen rond nieuwe media en digitalisering. Waar mogelijk haakt men aan bij actuele thema's in samenwerking met partners. Eigen 'grote' producties worden alleen nog met een duidelijke herkenbare inbreng van de partners geprogrammeerd. De financiële middelen die vrijvallen als gevolg van de inperking van de opdracht aan het Forum zullen worden aangewend ter dekking van de kosten van de intendant en als reservering voor het markeren van de opening. Daarmee gebruiken we het Forumbudget nadrukkelijker voor het ontwikkelen van de uiteindelijke organisatie.

e. vaststellen en operationaliseren businesscase

Onder leiding van de intendant werken Forum en de partners het ondernemingsplan nader uit. Belangrijk onderdeel hiervan is de wijze waarop de organisatie wordt bestuurd en welke rol er voor de diverse partners is weggelegd.

De verantwoordelijkheid voor de wijze waarop de organisatie wordt bestuurd ligt bij de Forum projectorganisatie. Waar zij zich aan dient te houden ligt grotendeels bij de gemeente (zie PvE). De toetsing hiervan bepaalt in grote mate de wijze waarop de gemeente haar subsidie ter beschikking stelt. Van de intendant verwachten wij medio 2012 een keuze voor het bestuursmodel; de resterende tijd, zo'n tweeënhalve jaar is nodig om het model uit te werken en te operationaliseren. Zo moeten processen op elkaar worden afgestemd, itc-platforms in elkaar opgaan en voor het personeel competentieprofielen worden opgesteld. Dit is ook de periode waarin personeelsvertegenwoordigingen en vakbonden worden betrokken. Het uiteindelijke plan zal door ons worden getoetst en goedgekeurd.

f. Periodieke herijking exploitatieplan

In januari van dit jaar presenteerde Groninger Forum een actualisatie van het bedrijfsplan over de economische en commerciële mogelijkheden van het Forum. De organisatie laat in dit perspectief op het toekomstige bedrijfsplan onder meer zien dat:

- de begroting sluitend is en dat eenderde van de lasten variabel zijn;
- het concept ook ruimte biedt voor commerciële invulling en exploitatie;
- de aantallen bezoeken deugdelijk zijn onderbouwd en conservatief toegepast in het financiële deel.

Het aanscherpen van de exploitatiebegroting van het Groninger Forum zal vanaf nu tot de opening een continu proces zijn. Afhankelijk van nieuwe partners en mogelijkheden zal de exploitatie worden herzien. Intendant en kwartiermaker zullen als team de financiële vertaling van het ondernemingsplan in het exploitatieplan moeten voorbereiden en realiseren. Wij zullen periodiek om een update van het exploitatiebegroting vragen zodat deze door ons kan worden getoetst op actualiteit en haalbaarheid – ook bij veranderende omstandigheden. Daarbij zullen wij rekening houden met het signaal van de commissie Terlouw dat een buffer van 30% (flexibele lasten) wellicht niet voldoende is om tegenvallers in de omzet (horeca, bezoek) op te vangen. Vast onderdeel van onze toetsing zal daarom een risico-analyse worden met betrekking tot de diverse aannames en doorrekeningen. Indien nodig zal de toetsing gevolgen hebben voor de grootte van en de wijze van opbouw van het weerstandvermogen. Uitgangspunt is en blijft steeds een sluitende begroting bij opening en de jaren daarop.

g. Communicatieplan

In het tweede kwartaal van 2012 verwachten wij een communicatieplan van het Groninger Forum voor de periode 2012-2015. Dit zal worden afgestemd met onze eigen communicatie over de voortgang van de ontwikkeling van de Oostzijde Grote Markt. Diverse mijlpalen in deze periode zullen worden gebruikt om het totale project onder de aandacht te brengen. Naast de mogelijkheden in het informatiecentrum worden de locaties van het Forum en Partners hiervoor gebruikt.

h. Expertmeetings

De commissie Terlouw adviseerde om goed om ons heen te kijken en te leren van voorbeelden in andere steden. Naast de bekende voorbeelden van Schunck en Oba zijn onder meer het MAS in Antwerpen en het Humboldtforum in Berlijn. Op basis van deze eerste ervaringen gaan we hier mee verder en zullen we periodiek met deze netwerkpartners 'experts' meetings organiseren, met als doel uitwisseling van ervaringen en waar mogelijk samenwerking.

i. Draagvlak

Draagvlak creëren voor een nieuw, nog niet tastbaar concept, is een moeilijke opgave. Terlouw zegt: 'Neem de tijd'. Nägele en Depauw (respectievelijk Humboldt Forum en MAS) gaan verder en zeggen: 'Alles wat je te vroeg doet keert zich tegen je, terwijl anderen met je goede ideeën weglopen en je doelgroepen niet kunnen inschatten wat de waarde is van ideeën die ze alleen maar op papier zien'. Toch zullen we, op de juiste momenten de juiste doelgroepen moeten laten zien waar het Forum voor staat.

Fase 1: concentreren op gemeentelijke en provinciale partijen, culturele veld en belangrijke nationale partners. Idem met betrekking tot potentieel participierend bedrijfsleven.

Fase 2: continueren met hierboven. Daarnaast concentreren op de ruggengraat van de Groningse sociale cultuur, te weten het verenigingsleven en het midden- en kleinbedrijf, door met hen te delen wat het Groninger Forum voor Groningen (en dus voor hen) kan betekenen.

Fase 3 begin: groot feest rond de eerste steenlegging die gezamenlijk door de partijen hierboven (2) wordt verricht.

Fase 3 vervolg: verbreding communicatie naar het brede publiek.

Fase 4: opmaat naar de opening, met een variëteit aan presentaties, waaraan een groot aantal Groningers deelneemt, in een combinatie van gast en bijdrager.

j. verantwoording

Het spreekt voor zich dat wij de voorgang kritisch zullen volgen en toetsen.

Wij zullen de raad jaarlijks verslag uitbrengen van de bevindingen en aangeven waar wij op koers liggen en waar wordt bijgestuurd. De eerste verantwoording kunt u in 2012 verwachten.

2. De *transformatieperiode* van medio 2015 t/m 2017

In deze fase krijgen de nieuwe organisatie en het nieuwe gebouw concreet gestalte en wordt toegewerkt naar een organisatie die bij de opening volledig operationeel is.

a. Directievoering

Na afronding van de voorbereidingsfase, ongeveer twee jaar voor de opening, zal de directie van het Groninger Forum de sturing op de bedrijfsvoering en de rol van de intendant in de organisatie een plek moeten geven.

b. Raad van Toezicht als toezichthouder

De Raad van Toezicht zal ook in deze fase worden getransformeerd van 'klankbordgroep' naar volwaardige Raad van Toezicht. Een definitief profiel voor leden van de RvT zal bijtijds worden vastgesteld.

c. Organisatie

De nieuwe organisatie is operationeel; personeel wordt getraind en geschoold. Er wordt gewerkt aan één Forumcultuur.

d. Rondleidingen

Zodra de contouren van het gebouw zichtbaar worden (vanaf 2015), worden stakeholders uitgenodigd om in te gebouw te kijken en zo betrokken bij de nadere invulling van het toekomstige programma. Marketing Groningen heeft ook in deze fase een speciale rol.

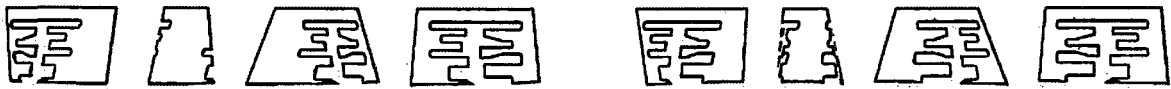
e. Programmering voor de opening

De programmering voor de opening wordt afgerond en er wordt begonnen met een meerjarenprogrammering voor de periode 2017-2020.

f. De opening in 2017

De opening moet het Forum nationaal en internationaal op de kaart zetten. Het is niet enkel de openingshandeling maar ook de periode hieraan gekoppeld. Is de handeling groots en meeslepend, de programmering moet over een langere periode de mensen naar het Forum trekken.

In deze fase heeft met name Marketing Groningen een prominente rol in het positioneren van het Forum in de markt.

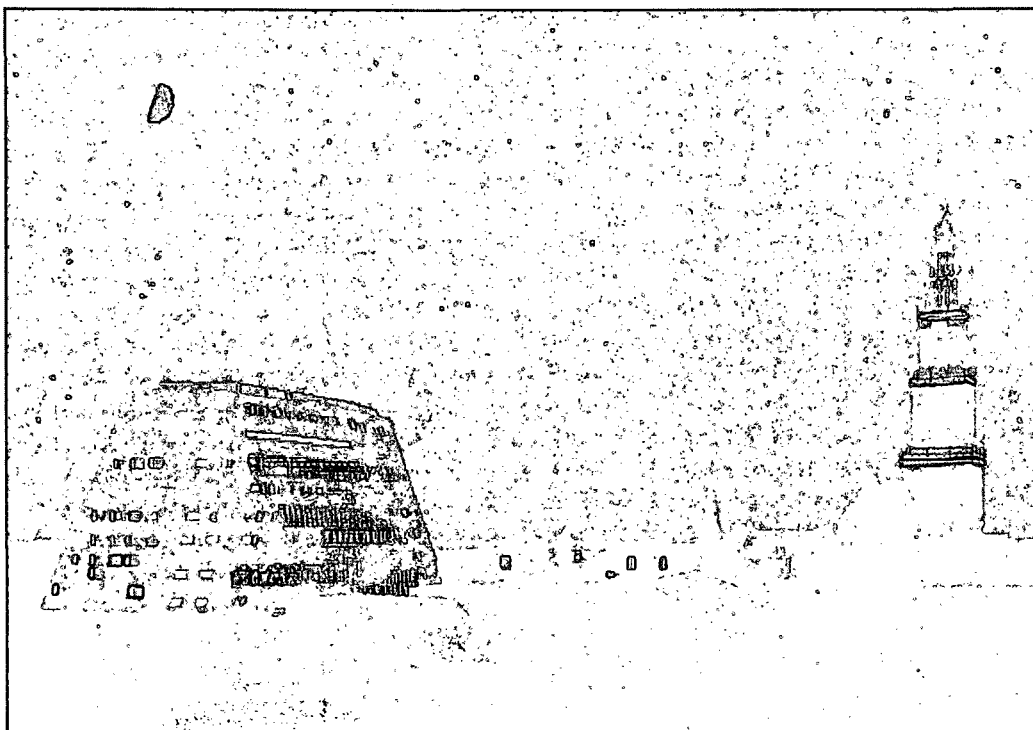

7. Tot slot

Het Groninger Forum is, zoals ook de commissie Terlouw constateert, veel meer dan het verhuizen van enkele bestaande culturele voorzieningen aangevuld met wat bestaande collecties naar een nieuw gebouw. Het gaat bij het Forum om het realiseren van een innovatief concept dat verder reikt dan de huidige taken van de beoogde bespelers/ bewoners van het Forum. De commissie Terlouw zag geen reden om wijziging aan te brengen in het Forumconcept en ook wij hebben hiervoor geen aanleiding. Integendeel: op diverse plaatsen in Nederland en ons omringende landen worden momenteel forumachtige concepten uitgedacht én gerealiseerd.

Een feit is dat het Groninger Forum er in 2017 zal staan. Een feit is ook dat de technologische ontwikkelingen razendsnel gaan en we nu dus niet kunnen weten wat er over zes jaar mogelijk zal zijn. Wij vinden het belangrijk dat de tijd wordt genomen om het inhoudelijk concept in relatie tot de laatste technische innovaties uit te ontwikkelen. Wij hebben onze visie geformuleerd, maar daarmee is het eindresultaat nog steeds - en gelukkig maar! - voor een deel open. Het is ook aan de partners om in de komende jaren het concept en de inhoudelijke programmering verder uit te werken.

Inhoudelijk moet het Groninger Forum een cultureel programma krijgen dat lokaal, regionaal en (inter-) nationaal tot de verbeelding spreekt. De programmering moet aanhaken bij wat mensen beweegt. Wij zijn er vast van overtuigd dat het Groninger Forum direct en indirect een sterke culturele en economische impuls zal geven aan de stad en de provincie Groningen.

Bijlage 1: de Code Cultural Governance op hoofdlijn

Op 30 januari 2007 verscheen de gedragscode voor besturen van culturele instellingen. De code heeft tot doel de culturele sector te ondersteunen bij het realiseren van good governance. Ook fungeert de Code als stimulans voor goed, verantwoord en transparant bestuur. De code is door de Stichting Kunst en Zaken in opdracht van het Ministerie van OCW opgesteld.

In de Code worden 23 aanbevelingen gegeven aan besturen en Raden van Toezicht, gegroepeerd rond de thema's: (a) taakafbakening, (b) werkgeversrol, (c) samenstelling en (d) transparantie. Hier volgt een samenvatting. Lees bij bestuur: besturen en Raden van Toezicht.

1. bestuur maakt met regelmaat een zorgvuldige analyse van het gewenste bestuursmodel;
2. bestuur maakt een onderscheid tussen beleidsmatige/toezichthoudende taken en ondersteunende taken;
3. delegatie bestuur voert jaarlijks een functioneringsgesprek met directie;
4. bij directievacature neemt bestuur de verantwoording voor de werving van een directeur op zich;
5. bestuur wordt samengesteld op basis van vooraf vastgestelde profielen;
6. regelmatige evaluatie profielen;
7. maximaal één voormalige directeur of beleidsbepalende functionaris in bestuur;
8. bestuur zoekt bij werving ook bestuursleden buiten eigen netwerk;
9. bestuur zorgt voor evenwichtige samenstelling (m.b.t. leeftijd, sekse, culturele achtergrond e.d.)
10. na afloop zittingstermijn vraagt men zich af of nieuw bloed nodig is;
11. bestuur stelt gefaseerd rooster van aftreden vast;
12. benoemingstermijn: 3-4 jaar, met mogelijkheid eenmalige herbenoeming;
13. directie verstrekt jaarlijks overzicht nevenfuncties;
14. samenstelling bestuur openbaar door opname in beleidsplan/jaarverslag;
15. instelling publiceert in jaarverslag relevante gegevens over individuele bestuursleden;
16. directie geeft tijdig en volledig relevante informatie. Kernbegrip: 'no surprises'.
17. bestuur overlegt met directeur over gebruik van (secretariële) staf vanuit de organisatie;
18. bestuur benoemt accountant en overlegt ten minste jaarlijks met hem;
19. bestuur overlegt en besluit ieder jaar over: (a) algemeen beleid/strategie, (b) financiële stand van zaken, (c) eigen werkwijze en taken en (d) eigen functioneren en relatie met directie;
20. bestuur bespreekt wenselijkheid bestuursaansprakelijkheidsverzekering;
21. bestuursleden treden tussentijds af bij onvoldoende functioneren, structurele onenigheid of onverenigbare belangen;
22. bestuur vergadert volgens een vastgesteld schema. Bij frequente afwezigheid worden bestuursleden daarop aangesproken;
23. bestuur rapporteert in jaarverslag over omgaan met deze aanbevelingen.

Bijlage 2:

Stakeholders (belanghebbenden) zijn er in alle soorten en maten en ze zijn op diverse manieren te ordenen.

Naar (vestigings)gebied zijn dit onder andere:

Stedelijk:

Noorderlicht, Noorderzon, Stripmuseum, Scheepvaartmuseum. NNT, RUG, Gasterra,

Provinciaal:

Cultuurhistorisch Centrum Oldambt, Historische Vereniging Westerwolde, IVAK Delfzijl, Streekhistorisch Centrum Stadskanaal

Regionaal:

Drents Museum, Fries Museum, Documentatie- en Informatiecentrum Emslandlager (Papenburg), Festival Vrouwenfilms Assen, Ostfriesisches Landesmuseum Emden

Nationaal:

NHM, Nationaal Filmmuseum, Goethe-instituut, International Film Festival Rotterdam, Felix Meritis Amsterdam, TU-E

Internationaal:

MAS (Antwerpen), Humboldtforum (Berlijn), Stadt Oldenburg (Kulturamt), Edith-Ruß-Haus für Medienkunst (Oldenburg).

Bijlage 3: Impressie

Om een indruk te krijgen van het Forum, geven wij hieronder een impressie van wat ons voor ogen staat.

Een dag in het Groninger Forum

Wie het Groninger Forum straks bezoekt, merkt buiten al wat er binnen te doen is; van een afstand ziet hij mensen lopen, studeren, tijdschriften lezen, cursussen bezoeken. Hij ziet in led-verlichting de aankondigingen van films en festivals. Hij ziet een dvd-winkel, een café en banners van de verrassende expositie van Jan Mulder over de voetbalcultus in kleine dorpen. En vaag hoort hij ergens de aankondiging van een radioprogramma opklinken.

Vanaf de Grote Markt kom je de wintertuin van het complex binnen. Door de doorlopende bestrating tot in het gebouw gaat de overgang van buiten naar binnen haast ongemerkt. Centraal is een grand café met een terras en een imposant zicht naar boven naar de Hoge Markt. Net als het exterieur verraadt het interieur dat het hier om een culturele hotspot gaat. Het gebouw is kunst op zich.

Degene die 's morgens dit kunstwerk binnegaat, merkt meteen dat het gebouw vroeg wakker is, ja zelfs misschien niet is gaan slapen. Op grote beeldschermen wordt het ochtendnieuws van de internationale tv-stations getoond. Elders zijn de beursberichten te volgen en staat op informatiewanden wat er 's avonds in de stad te doen zal zijn. Op een videomuur zijn al de trailers te zien van de films die draaien.

In de wintertuin verzamelen zich schoolkinderen die naar een theatervoorstelling gaan met aansluitend workshops her en der in het gebouw. Het Kunstencentrum Groningen voert dit project uit. Ook zijn er studenten van de masteropleiding Kunsten, Cultuur en Media voor een college. Zij gaan een zaal in die zojuist nog is aangepast. Gisteravond vond er een prijsuitreiking plaats en stonden de tafels en stoelen in een glamourvolle cabaretopstelling. Nu is het meubilair verplaatst en leent de zaal zich om geconcentreerd te luisteren naar de inleider en daarna – met een 'tablet' op tafel – een film te analyseren.

Naarmate de ochtend vordert, wordt het publiek meer divers. Ouderen zijn op weg naar een cursus autobiografisch schrijven van de Volksuniversiteit. Jongeren komen binnen en bezetten de glazen studeercabines die zich op allerlei plaatsen in het bibliotheekgedeelte, maar ook bij de dvd-winkel en het café bevinden. Sommige cabines hebben een magnifiek uitzicht. Niet erg bevorderlijk voor de studie, maar wel een fantastische plek om naar de favoriete muziek op je iPod (of opvolgmodel) te luisteren.

Een andere schoolklas komt binnen onder leiding van de juf. Ze gaan naar een lezing van de kinderboekenschrijver Jan Terlouw. Na afloop wordt er een film vertoond, gebaseerd op een boek van de schrijver. Daarna mogen de kinderen de bibliotheek in om te speuren naar boeken en objecten die met het thema te maken hebben. Ze gaan naar huis met een stapel spannende boeken.

Een groep mannen-in-pak betreedt rond elf uur de centrale hal. Zij komen voor de try-out van een commercial en spoeden zich naar een studio. Gelukkig ligt deze wat verscholen. De reclamefilm gaat gepaard met stevige rapmuziek en wordt vijf keer opnieuw gedraaid. Na iedere vertoning breekt er hevige discussie uit.

Rond het middaguur loopt het café-restaurant op de begane grond snel vol. Vanuit de kantoren en bedrijven in de omgeving komen de medewerkers naar het forum voor een lunch. In het café draait het personeel overuren. Het gebouw lijkt op een groot organisme. Als de lunchtijd voorbij is, verspreidt iedereen zich geleidelijk weer over het gebouw, totdat er in elke uithoek iets te doen is. In de kidscorner 'bewonen' bekende boek- en filmfiguren de ruimte, die gedomineerd wordt door een grote woudreus uit het duizend bomenbos. Een eindje verderop vind je de jongerenafdeling. Hier ligt de wereld multimediaal aan de voeten van de grotere kinderen. Twee

jongens zitten achter een beeldscherm nieuwe games uit te proberen. Andere jongens bouwen een website waarmee ze humoristische filmpjes die ze in de multimediawerkplaats hebben gemaakt, aan de wereld gaan tonen. Een groep meiden is als schoolopdracht een eigen videoclip aan het monteren en zoekt passende beeldfragmenten bij elkaar. De aanwezigheid van een gamelab en een plek waar bedrijven de nieuwste vindingen op het gebied van informatievoorziening, -verwerking, en -technologie presenteren, maakt deze ruimte extra aantrekkelijk.

Naarmate de middag verstrijkt wordt het steeds drukker. Kinderen komen boeken en cd's lenen, ouderen komen documentaires bekijken voor de cultuurreis die ze willen ondernemen, studenten bezoeken de muzikafdeling en proberen een partituur uit op de piano in de geluidsdichte cabine, jongeren treffen elkaar in het café en maken plannen door de avond. Bij de filmbalie worden kaarten verkocht, zowel voor de voorstelling van half vijf als voor de avondvoorstellingen. Op de derde verdieping geeft de artistiek leider van *Viva la Focus!* een persconferentie waarin ze het programma voor het komende Dutch Mobile Film Festival uit de doeken doet. De mannen-in-pak, inmiddels uitgeraasd, laten zich als groep door het complex leiden, her en der foto's van Reyer Boxem bekijkend. De foto's bevinden zich op panelen, soms klein en soms enorm groot, die fraai aangelicht in bijna alle ruimten hangen.

Een jonge ondernemer komt binnen en meldt zich bij een balie. Hij wil een kopie van een historische prent uitzoeken voor zijn kantoor. Hij heeft al de digitale catalogus geraadpleegd en een shortlist gemaakt van favoriete stadsgezichten, maar vindt het moeilijk een definitieve keuze te maken. Hij slentert wat langs de verschillende expositieplekken in de hoop verliefd te worden op dat ene uitzicht.

Ondertussen wordt een enclave op de eerste verdieping geschikt gemaakt voor een literaire bijeenkomst, die vanavond plaatsvindt. Nabij het café is de trailertafel nu helemaal bezet: hier bestudeert men het filmaanbod en bekijkt men trailers van de films die draaien. Sommigen raadplegen ook de computer, om recensies te lezen of clips op You Tube te bekijken.

Aan het begin van de avond is het spitsuur, maar toch vindt iedereen vrij snel en gemakkelijk zijn weg. Meisjes verzamelen zich voor een discussie over 'botox & het boetseren van het lichaam'. Bij deze bijeenkomst is een tentoonstelling ingericht over historische insnoerende kledij. Ook op andere plekken in het gebouw krijgt dit thema aandacht, onder andere bij de boeken.

In de grote zaal wordt een topfilm vertoond die al weken draait. In de bibliotheek begint een lezing in het kader van de Marguerite Duras-maand. Ook komt een bekende acteur voorlezen uit haar werk. In een tweetal zalen worden gerestaureerde films van Duras vertoond. Een leesclub dwaalt door de bibliotheek om inspiratie op te doen voor een nieuw thema. Een tiental jongeren heeft boven in het gebouw exclusief een filmzaal gereserveerd om samen op grootbeeld naar *Apocalyps Now* te kijken. In een andere zaal kijkt een groep geïnteresseerden naar de film van Antonioni. Ze hebben elkaar via de Antonioni-community op de website van het Groninger Forum gevonden en samen de studiozaal besproken.

Naarmate het buiten donkerder wordt, wordt het aanzicht van het gebouw spectaculairder. In het donker komt de felverlichte Hoge Markt prachtig uit. Aan het verkeer in centrale ruimten zie je dat films zijn afgelopen, cursussen zijn geëindigd, debatten tot een geanimeerd nagesprek hebben geleid. Op een wand van het dakterras begint, als de duisternis definitief is gevallen, de buitenbioscoop. Zittend op het dak kun je daar de film zien en tegelijkertijd een drankje nuttigen, kijken naar wie er binnenkomt en genieten van de sterrenhemel...

Bijlage 4. Tjldpad

